

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRINGAR FÖRESLÅS I ARBETSINKOMSTEN, FÖRSÄKRINGSPREMIEN OCH FAST-STÄLLET AV PENSIONEN ENLIGT LFÖPL

Regeringen har avlåtit en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (RP 108/91).

Arbetsinkomsten

Efter lagändringen om bestämmande av LFÖPL-arbetsinkomsten som trädde i kraft 1.7.1990 har statens åtgärder för balansering av lantbruksproduktionen sänkt arbetsinkomsten.

För att lantbrukarnas pensionsskydd till följd av detta inte skall försvagas, föreslår regeringen ett det skall stadgas att arbetsinkomsten med anledning av nämnda åtgärder skall sänkas endast om lantbruksföretagaren själv vill att så skall göras.

Ovan nämnda åtgärder är alla sådana åtgärder som begränsar ett normalt nyttjande av brukningsenheten och som syftar till att minska, lägga ner eller ställa om lantbruket. Exempel på dylika åtgärder är åkerreserveringsavtal, träda och beskogning. Oftast grundar sig åtgärden på ett avtal mellan lantbruksföretagaren och lantbruksmyndigheterna, men t.ex. beträffande träda är enbart en anmälan tillräcklig. En tillämpning av stadgandet förutsätter sålunda något slag av åtgärd mellan lantbruksföretagaren och lantbruksmyndigheterna, men inte nödvändigtvis just ett avtal.

Vid beskogning föreslås förbudet att sänka arbetsinkomsten tillämpas under tio års tid. Efter det skall på det beskogade området tillämpas stadgaden som berör växtlig skogsmark. Nämnda stadgande är dock endast ett förslag till tillämpningspraxis och det föreslås inte intas i lagtexten.

Försäkringspremien

För närvarande är FÖPL-försäkringspremien 2/5 av de fulla premien om arbetsinkomsten underskrider 8 000 mark (ind. år 1970). Till den del som arbetsinkomsten överstiger nämnda belopp betalas premien till fullt belopp.

LA/Rolf Storsjö

23.10.1991

Den tidigare nämnda lagändringen år 1990 ökade lantbrukarnas möjligheter att inverka på sin arbetsinkomst.

För att situationen inte skall leda till att lantbruksföretagarna låter fastsätta en allför låg arbetsinkomst för att undvika en högre försäkringspremie, föreslår regeringen en glidande gräns vid en arbetsinkomst mellan 11 000 och 16 500 mark (ind. 1970). Mellan dessa belopp skall försäkringspremien beräknas enligt en mellanprocentsats, som skall räknas så att den nedsatta procentsatsen multipliceras med det tal som fås då skillnaden mellan arbetsinkomsten multiplicerad med 1,5 och 5 500 (ind. år 1970) mark divideras med 11 00 mark (ind. år 1970).

Till den del som arbetsinkomsten är lägre än 11 000 mark (ind. år 1970) skall procenten utgöra 2/5 av det fulla beloppet. Till den del som arbetsinkomsten överstiger 16 500 mark (ind. år 1970) skall premien vara full eller beräkand enligt basprocenten.

Det föreslås att basprocenten med beaktande av statsekonomiska synpunkter blir 16,9 år 1992. Genom detta stadgande skulle man avvika från det normala stadgandet enligt vilket ministeret fastställer basprocenten till samma tal som det procenttal, som kan beräknas i medeltal motsvara försäkringspremien i procent av lönerna för försäkring enligt minimivillkoren i APL.

Pensionen

Före år ingick i LFÖPL ett stadgande som begränsade en husmoders arbetsinkomst. Arbetsinkomsten fick högst uppgå till ett bestämt belopp och vara högst hälften av husbondens och husmoderns sammanräknade arbetsinkomst. I praktiken innebar stadgandet att husmoderns arbetsinkomst var hälften av den sammanräknade arbetsinkomsten om brukningsenhetens jordbruksjord var högst åtta hektar. Arbetsinkomsten för tilläggshektaren tillföll i huvudsak enbart husbonden.

För att slopa den inverkan de låga arbetsinkomsterna har på husmödrars pensionsskydd, föreslår regeringen att arbetsinkomsterna för tiden före 1983 samt motsvarande tid lämnas obeaktade, om detta leder till ett fördelaktigare slutresultat ur pensionssökandens synvinkel än vad fallet är med det nuvarande räknesättet.

Det nya räknesättet skall tillämpas om för lantbrukaren fastställts arbetsinkomst för hela tiden mellan den 1 januari 1983 och 31 december 1991.

LA/Rolf Storsjö

23.10.1991

Dessutom förutsätts att pensionsfallet har inträffat 1.1.1992 eller senare. En ändring av pensionslag skall inte anses vara pensionsfall.

Enligt 15 § 1 mom. GEVPL är generationsväxlingspensionens grundbelopp lika stort som den invalidpension som enligt LFÖPL skulle ha beviljats lantbruksföretagaren om han vid tidpunkten för överlåtelsen av gårdsbruksenhetens besittning hade haft rätt till full invalidpension. Sålunda skall ett alternativt sätt att räkna pensionen tillämpas även vid uträknandet av generationsväxlingspensionens grundbelopp.

Ikraftträdande

Lagändringen avses träda i kraft 1.1.1992.

Om arbetsinkomsten har sänkts med anledning av lantbruksproduktionsbegränsande åtgärder skall den kunna ändras retroaktivt i enlighet med stadgandena i denna lag. Lantbruksföretagaren skall själv göra en ansökan härom till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt senast den 31 december 1992.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om pension för lantbruksföretagare ändras så, att i lagen avsedd arbetsinkomst sänks med anledning av lantbruksproduktionsbegränsande åtgärder endast i det fall att lantbruksföretagaren själv vill att så skall ske.

Försäkringspremien enligt lagen om pension för lantbruksföretagare skulle enligt en s.k. glidmodell ändras från den nedsatta premien till en försäkringspremie som bestäms enligt full basprocentsats. Modellen skulle ersätta det nuvarande tvära övergångsskedet. Full nedsättning skulle fås för en större arbetsinkomst än hittills.

De stadganden som berör bestämmandet av pensionen skulle ändras så, att de olägenheter som tidigare förekom i lagstiftningen och som inverkat försvagande på pensionsskyddet minskar. Enligt förslaget skall tiden före 1983

lämnas obeaktad vid uträkandet av storleken på pensionen, om ett dylikt förfarande leder till ett slutresultat som är fördelaktigare för pensionssökanden än det nuvarande räknesättet.

I propositionen föreslås även att basprocentsatsen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare blir 16,9 år 1992.

De kostnader som förorsakas staten av ändringarna är, på 1991 års nivå, sammanlagt ca 35 milj. mk 1992 och ca 70 milj. mk år 2000. Ett bibehållande av grundprocentsatsen såsom 16,9 leder emellertid till att kostnaderna år 1992 bibehålls på nivån för 1991. Propositionen ansluter sig till lantbruksinkomststoppörelsen för prissättningsåret 1991/92 samt till budgetpropositionen för 1992 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1992.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1 Åtgärder för balansering av lantbruksproduktionen samt deras inverkan på arbetsinkomsten från brukningsenheten

Enligt 4 mom. i den 6 § som tidigare ingick lagen om pension för lantbruksföretagare, och som gällde till den 31 juli 1990 ansågs en åker,

för vilken har ingåtts ett åkerreserveringsavtal som avses i lagen om begränsning av nyttjande av åker (216/69) eller i motsvarande Ålands landskapslag, vara brukad på normalt sätt och lantbruksföretagaren ansågs arbeta på brukningsenheten under avtalsperioden. Detta lagrum tillämpades även då åker hölls i träda eller sköttes som vall i enlighet med lagen om styrning av lantbruksproduktionen (446/77) eller lagen om styrning och balansering av

lantbruksproduktionen (81/83). I dessa fall ansågs åkern vara odlad på normalt sätt oberoende av lantbruksföretagarens egen vilja.

Stadgandena om bestämmande av arbetsinkomsten ändrades från den 1 juli 1990 sålunda, att de individuella förhållandena kan beaktas smidigare än tidigare beträffande lantbruksföretag av olika storlek och med olika funktion vid bestämmandet av arbetsinkomsten för brukningsenheten. Det ovan nämnda 6 § 4 mom. upphävdes fr.o.m. samma tidpunkt, eftersom det ansågs ändamålsenligt att arbetsinkomsten från brukningsenheten som ändrar sin produktion fastställs individuellt beroende på hurudana åtgärder som vidtas på den åkerareal som avtalet gäller.

Med anledning av överproduktionen och den olönsamma exporten inom lantbrukssektorn försöker staten minska, lägga ned och ställa om lantbruksproduktionen relativt kraftigt med hjälp av olika åtgärder. Dylika balanseringsåtgärder inom lantbruket är t.ex. trädes- och besogningsavtal för åkrar samt avtal om minskning av husdjursproduktionen. Åtgärder grundar sig på lagen om balansering av lantbruksproduktionen (1261/89). Därtill måste odlaren år 1991 låta minst 15 % av den åkerareal som han besitter ligga i träda för att undgå skyldigheten att betala exportkostnadsavgift enligt lagen om exportkostnadsavgift enligt åkerarealen (1314/90).

På basis av trädesavtal som ingåtts 1991 får en lantbruksföretagare 800—3 100 mk/ha/år i trädespremie. På premiens storlek inverkar bl.a. åkerns odlingsbarhet, trädessättet samt gårdsbruksenhetens läge. I genomsnitt är trädespremien ca 1 500—2 000 mk per åkerhektar och ca 14 000 mk per gårdsbruksenhet och år. I fråga om besogning av åker varierar storleken på premien från 7 000 mk inom Lapplands landsbygdsdistrikt till 10 600 mk/ha/år inom Nylands landsbygdsdistrikt. Under vissa förutsättningar kan besogningspremien betalas dubbelt.

På grundval av de avtal om avstående från mjölkproduktion, vilka ingåtts 1990 och 1991 får odlaren för de tre första avtalsåren en balanseringspremie, vars storlek är bunden till produktionskvoten för mjölk samt till den mjölmängd som från gårdsbruksenheten levereras till mejeri. För de första 50 000 litrarna mjölk är balanseringspremien 100 p/l, och premien sjunker så, att den för den del som överstiger 90 000 l är 40 p/l.

Fastän till en lantbruksföretagare för åtgärder som balanserar lantbruksproduktionen på ovan redogjort sätt betalas ersättning, som inom beskattningen anses vara arbetsinkomst från lantbruk, är syftet med ersättningen emellertid inte att gottgöra sådana försvagningar i pensionsskyddet som eventuellt föranleds av balanseringsåtgärderna inom lantbruket.

Ett agerande i enlighet med de mål som uppställts för lantbrukspolitiken innebär för närvarande för den enskilda lantbruksföretagaren i praktiken att arbetsinkomsten sjunker under den tid avtalet gäller, och detta kan eventuellt ha betydelse med tanke på lantbruksföretagarens pensionsskydd eftersom de åkrar som avtalet gäller inte längre anses vara odlade på normalt sätt då årsarbetsinkomsten från odlad jordbruksjord bestäms.

På grundval av det ovan konstaterade vore det ändamålsenligt att arbetsinkomsten enligt lagen om pension för lantbruksföretagare med anledning av åtgärder som skall balansera lantbruksproduktionen sänks endast om lantbruksföretagaren själv så vill. Detta förfarande motsvarar för sin del de stadganden som trädde i kraft vid ingången av juli 1990. Ett av syftena med dessa stadganden var att öka lantbruksföretagarens egna möjligheter att inverka på den arbetsinkomst som bestämts för honom. På basis härav föreslås att till 8 g § lagen om pension för lantbruksföretagare, i vilken paragraf ingår stadganden om justerandet av arbetsinkomst, fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket lantbruksföretagarnas pensionsanstalt inte på eget initiativ kan justera arbetsinkomsten med anledning av att användningen av brukningsenheten begränsas medelst statliga åtgärder i avsikt att balansera lantbruksproduktionen.

Om lantbruksföretagaren själv vill ha sin arbetsinkomst sänkt, binder valet honom även senare så länge som den åtgärd som skall balansera lantbruksproduktionen, t.ex. ett avtal om minskning av lantbruksproduktionen, är i kraft. I dylika fall kunde arbetsinkomsten från den odlade jordbruksjorden bestämmas på nytt inom det normala arbetsinkomstområdet först då åkern igen odlas normalt efter det att vidtagandet av den åtgärd som skall balansera lantbruksproduktionen har upphört.

Fastän lantbruksföretagaren inte vill att hans arbetsinkomst skall justeras p.g.a. en åtgärd som skall balansera lantbruksproduktionen, kunde arbetsinkomsten justeras även på initia-

tiv av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, om andra omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten, t.ex. en ändring i arealen, fordrar en justering. Härvid justeras arbetsinkomsten till det belopp som den skulle uppgå till i det fall att användningen av brukningsenheten för lantbruksproduktion inte hade begränsats medelst åtgärder som syftar till balansering av lantbruksproduktionen.

Såsom åtgärder avsedda att balansera lantbruksproduktionen skall anses alla sådana åtgärder som begränsar ett normalt nyttjande av brukningsenheten och som syftar till att minska, lägga ned eller ställa om lantbruket. Oftast grundar sig en balanseringsåtgärd inom lantbruket på ett avtal mellan lantbruksföretagaren och lantbruksmyndigheterna, men t.ex. beträffande träda är enbart en anmälan tillräcklig. En tillämpning av stadgandet förutsätter således något slag av åtgärd mellan lantbruksföretagaren och lantbruksmyndigheterna, men inte nödvändigtvis just ett avtal. Åtgärder i enlighet med lagen om avträddelsepension (16/74) stannar emellertid naturligt nog utanför lagens tillämpningsområde.

Det föreslagna stadgandet kunde tillämpas under avtalsperioden så länge åtgärder som är avsedda att balansera lantbruksproduktionen begränsar ett normalt bruk av brukningsenheten.

Vid beskogning av åker är bruk av åkern för ursprungligt ändamål överhuvud taget inte längre möjligt efter beskogningen. I dylika situationer skulle det föreslagna stadgandet tillämpas under den tid som man rimligtvis kan anse att det tar för odlad jordbruksjord att övergå i skogsmark. I praxis kunde man iaktta en övergångsperiod på tio år, varefter man på den beskogade åkern endast tillämpar stadganden som berör växtlig skogsmark.

Under den tioåriga övergångsperioden är avsikten inte att ändra den gränsdragning mellan odlad jordbruksjord och växtlig skogsmark, enligt vilken en åker anses vara skogsmark från den tidpunkt då beskogningen är utförd.

1.2. Bestämmande av försäkringspremien

Försäkringspremien enligt lagen om pension för lantbruksföretagare är bunden vid en basprocentsats, som social- och hälsovårdsministeriet enligt 10 § 1 mom. lagen om pension för

lantbruksföretagare (751/74) årligen fastställer till samma tal som det procenttal, som kan beräknas i medeltal motsvara försäkringspremien i procent av lönerna för försäkring enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare. Försäkringspremien betalas nedsatt till ett belopp av 64 771,57 mk (år 1970 index 8 000) i arbetsinkomst. Försäkringspremien är för den del som underskrider detta marktbelopp 2/5 av den försäkringspremie som räknats ut enligt normala räkneregler. Till den del som lantbruksföretagarens arbetsinkomst överstiger ovan nämnda marktbelopp betalas försäkringspremien till fullt belopp. Social- och hälsovårdsministeriet har fastställt basprocentsatsen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare till 16,9 för år 1991.

Efter den lagändring som trädde i kraft 1990 har lantbruksföretagaren själv större möjligheter att inverka på den arbetsinkomst som fastställts eller justerats för honom. I vissa fall har en skarp gräns mellan den nedsatta och den fullständiga försäkringspremien lett till att lantbruksföretagarna för att undvika en högre försäkringspremie har stannat för en lägre arbetsinkomst än vad förhållandena på brukningsenheten i verkligheten hade möjliggjort.

Utgångspunkten vid bestämmandet av arbetsinkomsten är värdet på det arbete som lantbruksföretagaren utför på sin brukningsenhet. På bestämmandet av arbetsinkomsten kan även delvis inverka hur stor totalnettopensionsökning den försäkrade kommer att få av den förhöjda arbetsinkomsten, i synnerhet sedan ovan nämnda lagändring trätt i kraft. Med totalnettopensionsökning avses ökningen i det sammanlagda beloppet av arbetspensionen och folkpensionen då även beskattningen beaktas.

Om den nedsatta försäkringspremien började övergå i en försäkringspremie enligt full basprocentsats vid 64 771,57 mk, är man inne i en situation där det är fördelaktigare för de flesta lantbruksföretagare att bibehålla sin låga arbetsinkomst då man jämför de höjda försäkringspremier och den nettopensionsökning som förorsakas av den höjda arbetsinkomsten.

Med anledning av det ovan anförda föreslås att det arbetsinkomstens marktbelopp, från och med vilket den nedsatta försäkringspremien börjar övergå i en premie enligt full basprocentsats, i stället för 64 771,57 mk är 89 060,91 mk (år 1970 ind. 11 000). En försäkringspremie enligt full basprocentsats betalas till den del

arbetsinkomsten överstiger 133 591,37 mk (år 1970 ind. 16 500).

Till den del som arbetsinkomsten överstiger 11 000 mk, men är högst 16 500 mk, fås premien ur följande formel, i vilken markbeloppen har uttryckts i 1970 års index:

$$\frac{2}{3} p \frac{1,5 T - 5 500}{11 000} \quad (T - 11 000)$$

I formeln är T den fastställda arbetsinkomsten för lantbruksföretagaren (dock högst 16 500 mk) och p är en hundraedel av basprocent-satsen.

Med beaktande av statsekonomiska synpunkter föreslås att basprocent-satsen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare är 16,9 år 1992.

1.3. Beräkning av den pensionsgrundande arbetsinkomsten

Enligt 8 i § 1 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare räknas den pensionsgrundande arbetsinkomsten ut såsom ett vägt medelvärde av arbetsinkomsterna från alla de år som försäkringen har varit i kraft. Enligt samma paragrafs 2 mom. beaktas vid bestämmandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten emellertid inte arbetsinkomsten från tiden innan lantbruksföretagaren fyllde 23 år eller motsvarande tid, om för lantbruksföretagaren har fastställts en arbetsinkomst för tiden efter det han fyllt 23 år.

Före 1983 hade i 8 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare stadgats särskilt om husmödrars arbetsinkomst. Enligt detta ansågs 1 800 (år 1991 ind. 14 573,60) mk såsom en husmors årliga arbetsinkomst under åren 1970—1971 och fr.o.m år 1972 2 200 (år 1991 ind. 17 812,18) mk. En husmors arbetsinkomst fick emellertid vara högst hälften av husbondens och husmoderns sammanräknade arbetsinkomst. I praktiken innebar detta att husmoderns arbetsinkomst var hälften av den sammanräknade arbetsinkomsten om brukningsenhetens jordbruksjord var högst åtta hektar. Då storleken av brukningsenheten ökade, tillföll arbetsinkomsten från tilläggshektaren i huvudsak enbart husbonden.

Stadgandet som gällde bestämmandet av

husmödrarnas arbetsinkomst slopades ur lagen vid ingången av 1983 (882/82), varefter även husmödrarna lättare än tidigare har kunnat höja sin arbetsinkomst till en nivå som motsvarar deras arbetsinsats. Arbetsinkomsten från brukningsenheten har kunnat delas upp mellan makarna beroende på hur de tar del i arbetet på brukningsenheten, dvs. i förhållande till den verkliga arbetsinsatsen.

I samband med att stadgandet om bestämmandet av en husmors arbetsinkomst slopades ändrades lagen om pension för lantbruksföretagare så att den övre gränsen för antalet hektar jordbruksjord, vilka bör beaktas vid bestämmandet av arbetsinkomsten, höjdes och beaktandet av brukningsenhetens produktivitet vid bestämmandet av arbetsinkomsten möjliggjordes även på sådana brukningsenheter som odlar spannmål.

Lagändringen har lett till höjningar i särskilt husmödrarnas arbetsinkomst. Trots detta är kvinnornas pensioner fortfarande klart lägre än männens. I slutet av 1990 var den genomsnittliga lantbruksföretagarpensionen för kvinnor 465 mk, då den var 815 mk/månad för män. En genomsnittlig lantbruksföregarpension som börjat 1990 var 547 mk/månad för kvinnor och 996 mk/månad för män. Skillnaderna i kvinnors och mäns pensioner beror emellertid inte enbart på att sättet att räkna ut husmödrarnas arbetsinkomst var schematiskt under de första åren lagen gällde.

Syftet med den lagändring som trädde i kraft 1990 var att få arbetsinkomsten att bättre än tidigare motsvara värdet på det arbete som utförts på brukningsenheten och bestämma arbetsinkomsten i enlighet med de individuella förhållandena på brukningsenheten i stället för det tidigare schematiska sättet att bestämma inkomsten. Arbetsinkomsten från brukningsenheten bestäms skilt för sig för odlad jordbruksjord och växtlig skogsmark. För jordbruksjordens del finns kring den basarbetsinkomst som räknats ut enligt arealen ett normalområde för arbetsinkomsten, inom vilket arbetsinkomsten i huvudsak fastställs i enlighet med lantbruksföretagarens egna förslag.

Fastän lantbruksföretagarnas arbetsinkomster har ökat märkbart efter sistnämnda lagändring, hade reformen ingen retroaktiv verkan. Eftersom den pensionsgrundade arbetsinkomsten räknas såsom ett medeltal av alla arbetsinkomster från den tid då försäkringen varit i kraft, inverkade de olägenheter som tidigare

förekommit i samband med bestämmandet av arbetsinkomsten i vissa fall i oskäligt hög grad på lantbruksföretagarnas pensionsskydd.

På grundval av det ovan anförda föreslås att 8 i § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare ändras så, att man vid uträknandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten kunde lämna de arbetsinkomster som influtit under tiden före 1983 samt motsvarande tid obeaktade, om detta leder till ett fördelaktigare slutresultat ur pensionssökandens synvinkel än vad fallet är med det nuvarande räknesättet. En förutsättning för användningar av detta alternativa räknesätt är att försäkringen börjat löpa senast den 1 januari 1983 och fortsätter oavbrutet åtminstone till utgången av december 1991.

De ovan uppräknade lagändringarna har nästan enbart gällt personer som utövar lantbruk. Det alternativa räknesättet föreslås emellertid bli tillämpat även på fiskare och renskötare, eftersom storleken på deras pension även i övrigt bestäms enligt samma regler som odlarnas.

Det alternativa räknesättet inverkar inte på de pensionsrättigheter för vilka har bildats fribrev redan innan lagen trädde i kraft. Det skulle inte heller inverka på löpande pensioner eller på de pensioner för vilkas del pensions-händelsen har inträffat innan lagen trädde i kraft. Efter det lagen trädde i kraft anses en ändring av pensionslaget inte vara en ny pensionshändelse, såsom t.ex. då generationsväxlingspensionens grunddel ändras till ålderspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare, arbetslöshetspensionen ändras till invalidpension eller rätten att få familjepension efter pensionstagaren uppstår.

Enligt 15 § 1 mom. lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90) är generationsväxlingspensionens grundbelopp lika stort som den invalidpension som enligt lagen om pension för lantbruksföretagare skulle ha beviljats lantbruksföretagaren, om han vid tidpunkten för överlåtelsen av gårdsbruksenhetens besittning hade haft rätt till full invalidpension. Sålunda tillämpas med anledning av detta hänvisningsstadgande ett alternativt sätt att räkna ut pensionen även vid uträknandet av generationsväxlingspensionens grundbelopp.

2. Beredningsskeden

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 30 mars 1990 arbetsgruppen för lantbruksföretagarnas försäkringspremie, vars uppgift var att utreda och komma med förslag om hur småföretagarnedsättningen i försäkringspremien enligt 10 § lagen om pension för lantbruksföretagare borde ordnas så, att man kan undvika en plötslig stegring i premiebelastningen. Ministeriet förutsatte att man för försäkringspremiens del i arbetsgruppens förslag bibehåller den i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda bundenheten till arbetspensionspremien. Arbetsgruppen överlämnade sin enhälliga promemoria till social- och hälsovårdsministeriet den 25 maj 1990 (arbetsgruppspromemoria 1990:14 SHM).

Följande instanser har avgett utlåtande om denna promemoria: jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, Maataloustuottajain Keskusliitto MTK ry., Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund, Renbeteslagsföreningen, Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC r.f., pensionsskyddscentralen och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

Statsrådet och lantbruksproducenternas centralorganisationer kom i december 1990, på basis av underhandlingar enligt lantbruksinkomstlagen (736/89) och i anslutning till lantbruksinkomststoppörelsen för prissättningsåret 1991/92, överens om att åtgärder skall vidtas för ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare så, att en odlare som på grundval av dem har ingått ett avtal om att minska husdjursproduktionen eller ett avtal om att minska lantbruksproduktionen samt en odlare som har lagt sin åker i träda eller beskogat den kan bibehålla sin tidigare arbetsinkomst om han så önskar.

Vid underhandlingar som fördes i februari 1991 kom man på motsvarande sätt överens om att lagen bör ändras så, att det maximibelopp för arbetsinkomsten, för vilket uppbärs en försäkringspremie som är nedsatt till 2/5, höjs och försäkringspremiens gradering ändras från ingången av 1992 till glidande, utgående från den ovan nämnda arbetsgruppens framställning, så, att ändringarnas inverkan på inlutna försäkringspremier år 1992 är ca 32 milj. mk.

Vid underhandlingarna överenskoms även att man lämnar arbetsinkomster från tiden före 1983 obeaktade vid uträknandet av den pen-

sionsgrundande arbetsinkomsten, om detta leder till ett fördelaktigare slutresultat för pensionssökanden än det nuvarande räknesättet. Enligt avtalet berör ändringen pensionshändelser som inträffar den 1 januari 1992 eller därefter.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Enligt 13 § 1 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare svarar lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och staten för kostnaderna för pensioner och övriga fördelar enligt nämnda lag. Den andel som lantbruksföretagarnas pensionsanstalt skall bekosta bildas av de försäkringspremier som pensionsanstalten erhållit, från vilka har avdragits skäligen skötselkostnader för pensionsanstalten, samt av intäkterna från investeringar. Staten svarar till övriga delar för kostnaderna för pensioner och andra förmåner, dock så, att staten svarar för en tredjedel av grupplivförsäkringsersättningsutsifterna.

Det stadgande som gör det möjligt att bibehålla arbetsinkomsten från odlad jordbruksjord oförändrad trots åtgärder som syftar till att begränsa lantbruksproduktionen har under de första åren lagen är i kraft en effekt som minskar statens andel, eftersom en del av lantbruksföretagarnas pensionsanstalts utgifter för ersättningar kunde täckas med ökade försäkringspremieinkomster. År 1992 minskar statens andel, med anledning av den föreslagna lagen, med uppskattningsvis ca 3 milj. mk. År 2000 är den av den föreslagna ändringen föranledda ökningen i utgifterna för ersättningar redan ca 3 milj. mk större än den av ändringen föranledda ökningen i försäkringspremier. Markbeloppen har uttryckts i index för 1991.

En ändring av det stadgande som gäller storleken av försäkringspremien på föreslaget sätt förorsakar staten kostnader om ca 32 milj. mk år 1992. Till denna del har kostnadsinverkan räknats utgående från den basprocentsats som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för 1991. År 2000 kan man uppskatta att staten förorsakas ca 40 milj. mk i kostnader p.g.a. den föreslagna ändringen. Om arbetsinkomsterna med anledning av lagändringen stiger mer och snabbare än beräknat, kan kostnadsinverkan eventuellt vara ännu större. I lantbruksinkomst-

uppgörelsen våren 1991 har av de kostnader som föranleds av ändringen av lagen om pension för lantbruksföretagare 55 milj. mk ansetts vara inkomster lantbruket.

Det ändrade sättet att räkna ut den pensionsgrundande arbetsinkomsten på förorsakar staten kostnader för uppskattningsvis ca 9 milj. mk år 1992 och ca 46 milj. mk år 2000. Å andra sidan minskar pensionen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare folkpensionens tilläggsdel, varigenom statens utgifter 1992 minskar med uppskattningsvis ca 4 milj. mk och med ca 20 milj. mk 2000.

Totalkostnaderna är således 1992 ca 35 milj. mk och 2000 ca 70 milj. mk, uttryckt enligt nivån 1991. Propositionen förorsakar inte några ändringar i personalen.

Med anledning av att basprocentsatsen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare hålls vid 16,9 år 1992 bibehålls statens utgifter på nivån för 1991.

4. Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 1992.

I och med att stadgandena om bestämmandet av arbetsinkomsten ändrades den 1 juli 1990 började man från samma tidpunkt justera arbetsinkomsterna så, att de motsvarar de nya stadgandena. I slutet av juni 1991 hade ca 85 % av arbetsinkomsterna justerats och för praktiskt taget alla lantbruksföretagares del får man arbetsinkomsterna ändrade så, att de till utgången av 1991 motsvarar de ny stadgandena.

På grundval av nämnda lagändring har lantbruksföretagarens arbetsinkomst sänkts, om han har begränsat sin lantbruksproduktion på det sätt som nämnda ändring förutsätter. Med anledning av detta föreslås i ikraftträdelsetadgandet att nämnda arbetsinkomst, som justerats på basis av lagändringen, utan hinder av stadgandet i 8 g § 1 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare kan ändras retroaktivt i motsvarighet till stadgandena i denna lag. Förutsättningar för en ändrad arbetsinkomst är att lantbruksföretagaren själv gör en ansökan härom till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt senast den 31 december 1992.

På grundval av stadgandet är det emellertid inte möjligt att kräva att arbetsinkomsten höjs till det belopp den var tidigare i sådana fall då

arbetsinkomsten har justerats p.g.a. avtal som begränsar lantbruksproduktionen före den 1 juli 1990, dvs. innan 6 § 4 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare upphörde att gälla.

I ikraftträdelsestadgandet har intagits ett

omnämmande om ett avvikande bestämmande 1992 av basprocentsatsen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 8 i § 2 mom. och 10 §,

dessa lagrum sådana de lyder, 8 i § 2 mom. i lag av den 29 december 1989 (1312/89) och 10 § ändrad genom lagar av den 20 september 1974, den 31 december 1985 och den 11 december 1987 (751/74, 1089/85 och 1009/87), samt

fogas till 8 g §, sådan den lyder i nämnda lag av den 29 december 1989, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

8 g §

Om användningen av bruksenheten begränsas genom statliga åtgärder i syfte att balansera lantbruksproduktionen, justeras arbetsinkomsten inte med anledning härav på initiativ av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

8 i §

Har för lantbruksföretagaren fastställts arbetsinkomst för tiden efter det han fyllt 23 år, beaktas inte när den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms arbetsinkomsterna innan denna ålder nåddes och motsvarande tid. Vid uträkandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten beaktas endast de arbetsinkomster som fastställts för tiden efter den 1 januari 1983 och motsvarande tid, om för lantbruksföretagaren fastställts arbetsinkomst för hela tiden mellan den 1 januari 1983 och den 31 december 1991 och den pensionsgrundande arbetsinkomsten räknad på detta sätt är större än den arbetsinkomst som räknas ut enligt 1 mom.

10 §

En lantbruksföretagare är skyldig att för

pensionsskyddet enligt denna lag betala en försäkringspremie, vilken beräknas på hans arbetsinkomst. Försäkringspremien är beräknad enligt nedsatt procentsats till den del som arbetsinkomsten är högst 11 000 mark, enligt mellanprocentsats till den del som arbetsinkomsten överstiger 11 000 mark, men är högst 16 500 mark, och beräknad enligt basprocentsatsen till den del som arbetsinkomsten överstiger 16 500 mark.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen basprocentsatsen till samma tal som det procenttal som kan beräknas motsvara den genomsnittliga försäkringspremien i procent av lönerna, varvid man utgår från en försäkring enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare. Den nedsatta procentsatsen är 2/5 av basprocentsatsen. Mellanprocentsatsen är den nedsatta procentsatsen multiplicerad med det tal som fås då skillnaden mellan arbetsinkomsten multiplicerad med 1,5 och 5 500 mark divideras med 11 000 mark. Vid beräkandet av mellanprocentsatsen beaktas arbetsinkomsten till högst 16 500 mark.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer på framställning från lantbruksföretagarnas pensionsanstalt grunderna för försäkringspremien.

En sådan lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2 eller 3 punkten svarar såsom för

egen skuld för försäkringspremierna för i samma företag arbetande make eller maka eller medlem i familjeföretag samt för person som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten. Bedrivs den företagarverksamhet som avses i denna lag i form av sammanslutning, svarar även sammanslutningen såsom för egen skuld för sina delägars försäkringspremier på grundval av verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

Denna lags 8 g § 3 mom. tillämpas om arbetsinkomsten eljest skulle bli justerad medan denna lag är i kraft. Om lantbruksföretagarens

arbetsinkomst har justerats efter den 30 juni 1990, kan, utan hinder av vad som stadgas i 8 g § 1 mom., en arbetsinkomst som redan har justerats för lantbruksföretagaren ändras retroaktivt i enlighet med denna lag, om lantbruksföretagaren inkommer med en ansökan härom senast den 31 december 1992.

Utan hinder av vad som stadgas i 10 § 2 mom. är basprocentsatsen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare 16,9 år 1992.

De i 10 § 1 och 2 mom. nämnda markbeloppen motsvarar det löneindextal som fastställts för året 1970.

Helsingfors den 4 oktober 1991

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Eeva Kuuskoski*

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 8 i § 2 mom. och 10 §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 8 i § 2 mom. i lag av den 29 december 1989 (1312/89) och 10 §
 ändrad genom lagar av den 20 september 1974, den 31 december 1985 och den 11 december 1987
 (751/74, 1089/85 och 1009/87), samt
 fogas till 8 g §, sådan den lyder i nämnda lag av den 29 december 1989, ett nytt 3 mom., varvid
 det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Förelagen lydelse

8 g §

Om användningen av brukningsenheten be-
 gränsas genom statliga åtgärder i syfte att
 balansera lantbruksproduktionen, justeras ar-
 betsinkomsten inte med anledning härav på
 initiativ av lantbruksföretagarnas pensionsan-
 stalt.

8 i §

Har för lantbruksföretagaren fastställts ar-
 betsinkomst för tiden efter det han fyllt 23 år,
 beaktas inte när den pensionsgrundande arbets-
 inkomsten bestäms arbetsinkomsterna innan
 denna ålder nåddes och motsvarande tid.

Har för lantbruksföretagaren fastställts ar-
 betsinkomst för tiden efter det han fyllt 23 år,
 beaktas inte när den pensionsgrundande arbets-
 inkomsten bestäms arbetsinkomsterna innan
 denna ålder nåddes och motsvarande tid. Vid
 uträkandet av den pensionsgrundande arbetsin-
 komsten beaktas endast de arbetsinkomster som
 fastställts för tiden efter den 1 januari 1983 och
 motsvarande tid, om för lantbruksföretagaren
 fastställts arbetsinkomst för hela tiden mellan
 den 1 januari 1983 och den 31 december 1991
 och den pensionsgrundande arbetsinkomsten räk-
 nad på detta sätt är större än den arbetsinkomst
 som räknas ut enligt 1 mom.

10 §

Lantbruksföretagare är skyldig att erlægga
 försäkringspremie, vilken beräknas med
 tillämpning av en basprocent, som fastställts av
 social- och hälsovårdsministeriet, sålunda, att
 försäkringspremien för den för lantbruksföre-
 tagare fastställda arbetsinkomsten upp till

10 §

En lantbruksföretagare är skyldig att för
 pensionsskyddet enligt denna lag betala en för-
 säkringspremie, vilken beräknas på hans arbets-
 inkomst. Försäkringspremien är beräknad enligt
 nedsatt procentsats till den del som arbetsin-
 komsten är högst 11 000 mark, enligt mellan-

Gällande lydelse

8 000 mark utgör $\frac{2}{5}$ av den i enlighet med basprocenten beräknade försäkringspremien samt för arbetsinkomsten därutöver överensstämmer med basprocenten. Ministeriet fastställer årligen basprocenten till samma tal som procenttal, som kan beräknas i medeltal motsvara försäkringspremien i procent av lönerna för försäkring enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare.

En lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2 eller 3 punkten svarar såsom för egen skuld för försäkringspremierna för en i samma företag arbetande make eller medlem samt för den som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten. Bedrivs den företagarverksamhet som avses i denna lag i form av en sammanslutning, svarar även sammanslutningen såsom för egen skuld för sina delägars försäkringspremier på grundval av verksamheten.

Förestlagen lydelse

procentsats till den del som arbetsinkomsten överstiger 11 000 mark, men är högst 16 500 mark, och beräknad enligt basprocentsatsen till den del som arbetsinkomsten överstiger 16 500 mark.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen basprocentsatsen till samma tal som det procenttal som kan beräknas motsvara den genomsnittliga försäkringspremien i procent av lönerna, varvid man utgår från en försäkring enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare. Den nedsatta procentsatsen är $\frac{2}{5}$ av basprocentsatsen. Mellanprocentsatsen är den nedsatta procentsatsen multiplicerad med det tal som fås då skillnaden mellan arbetsinkomsten multiplicerad med 1,5 och 5 500 mark divideras med 11 000 mark. Vid beräkandet av mellanprocentsatsen beaktas arbetsinkomsten till högst 16 500 mark.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer på framställning från lantbruksföretagarnas pensionsanstalt grunderna för försäkringspremien.

En sådan lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2 eller 3 punkten svarar såsom för egen skuld för försäkringspremierna för i samma företag arbetande make eller maka eller medlem i familjeföretag samt för person som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten. Bedrivs den företagarverksamhet som avses i denna lag i form av sammanslutning, svarar även sammanslutningen såsom för egen skuld för sina delägars försäkringspremier på grundval av verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

Denna lags 8 g § 3 mom. tillämpas om arbetsinkomsten eljest skulle bli justerad medan denna lag är i kraft. Om lantbruksföretagarens arbetsinkomst har justerats efter den 30 juni 1990, kan, utan hinder av vad som stadgas i 8 g § 1 mom., en arbetsinkomst som redan har justerats för lantbruksföretagaren ändras retroaktivt i enlighet med denna lag, om lantbruksföretagaren inkommer med en ansökan härom senast den 31 december 1992.

Utan hinder av vad som stadgas i 10 § 2 mom. är basprocentsatsen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare 16,9 år 1992.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*De i 10 § 1 och 2 mom. nämnda markbeloppen
motsvarar det löneindextal som fastställts för
året 1970.*
